Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2905

Vragen van de leden **Van Nispen** en **Kooiman** (beiden SP) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over *de rechtsbijstand aan slachtoffers van ernstige gewelds- en zedenmisdrijven* (ingezonden 31 mei 2016).

Antwoord van Minister **Van der Steur** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 22 juni 2016)

Vraag 1
Wat is uw reactie op het zwartboek van het Landelijk Advocaten Netwerk Gewelds- en Zedenslachtoffers (LANGZS) over het nakomen van de rechten van slachtoffers?[1]

Antwoord 1
Ik heb met belangstelling kennis genomen van het vijfde zwartboek van LANGZS. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan het versterken van de positie van slachtoffers. De slachtofferadvocaat is een belangrijke partij voor een goede ondersteuning van slachtoffers in het strafproces, zodat zij hun rechten optimaal kunnen uitoefenen. De in het zwartboek aangesproken organisaties hebben de afgelopen periode ook veel aandacht besteed aan een goede dienstverlening aan slachtoffers. Niettemin is blijvende aandacht voor de goede ondersteuning van slachtoffers geboden. Het is goed dat de slachtofferadvocatuur alle betrokken partijen daarin scherp houdt. Mijn ministerie heeft de betrokken organisaties gevraagd om een reactie op de in het Zwartboek genoemde casussen. Daarna zal overleg plaatsvinden met LANGZS en de betrokken organisaties om de zaken te bespreken.

Vraag 2
Klopt het dat slachtoffers van ernstige gewelds- en zedenzaken veel te weinig door Slachtofferhulp Nederland worden doorgestuurd naar de advocatuur? Zo nee, waarom niet en kunt u dat (cijfermatig) onderbouwen? Zo ja, wat zijn daar de redenen van en hoe wordt dit verbeterd?

[1] LANGZS, Zwartboek deel V, mei 2016: http://langzs.nl/wp-content/uploads/2016/05/Zwartboek-deel-V-LANGZS.pdf

ah-tk-20152016-2905
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2016

Antwoord 2
Slachtofferhulp Nederland (hierna SHN) informeert slachtoffers van ernstige gewelds- en zedenzaken over het recht om zich kosteloos door een gespecialiseerde advocaat te laten bijstaan. In geval van ernstige gewelds- en zedenzaken met complexe gevolgen informeert SHN niet alleen over de mogelijkheid van kosteloze rechtsbijstand, maar adviseert zij het slachtoffer nadrukkelijk om zich te laten bijstaan door een gespecialiseerde slachtofferadvocaat. In 2015 hebben slachtoffers zich, op advies van SHN, in 583 zaken laten bijstaan door een advocaat. Er zijn afspraken gemaakt met SHN over een verhoging van dit aantal naar 900 in 2016. Daarbij moet aangetekend worden dat in de praktijk meer slachtoffers een advocaat inschakelen, omdat dit niet altijd gaat via tussenkomst van SHN.
Daarnaast laten de cijfers van de Raad voor Rechtsbijstand zien dat het aantal verstrekte toevoegingen voor slachtoffers van ernstig gewelds- en zedenmisdrijven (een uitgebreide toevoeging waarvoor 11 punten worden verstrekt) in vergelijking met 2012 door het ingezette stimuleringsbeleid met 71 procent is gestegen tot 752 zaken. Het aantal toevoegingen vordering benadeelde partij (een lichtere toevoeging van 5 punten) is licht gestegen tot 1851 zaken. In totaal is het aantal toevoegingen voor advocaten die bijstand verlenen aan slachtoffers in 2015 met 400 toevoegingen (15%) gestegen ten opzichte van 2012.

Vraag 3
In hoeverre controleert het Openbaar Ministerie (OM) of een slachtoffer gewezen is op de mogelijkheid om een (gratis) advocaat in de arm te nemen teneinde zijn of haar rechten optimaal af te kunnen dwingen indien blijkt dat een slachtoffer (nog) geen advocaat heeft? Deelt u de mening van LANGZS dat het OM hierbij een grotere rol kan innemen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 3
Het OM wijst onder meer op zijn website www.om.nl op het recht op kosteloze rechtsbijstand in het geval een persoon het slachtoffer is geworden van een gewelds- of zedenmisdrijf met ernstig geestelijk of lichamelijk letsel. Tevens krijgt een slachtoffer van een ernstig misdrijf een vast persoonlijk aanspreekpunt in de vorm van een zaakscoördinator. Deze ondersteunt het slachtoffer tijdens de gehele rechtsgang. Daarnaast is in diverse slachtofferbrieven van het OM opgenomen dat er verschillende deskundigen of instanties zijn waar het slachtoffer juridische hulp kan krijgen, zoals bijvoorbeeld een rechtsbijstandsverzekeraar, het Juridisch Loket, Slachtofferhulp Nederland of een advocaat. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 wijst SHN slachtoffers op de mogelijkheid van een advocaat voor ernstige gewelds- en zedenzaken. Met inwerkingtreding van het wetsvoorstel ter implementatie van de Europese Richtlijn Minimumnormen Slachtofferzorg[2] zal de politie het slachtoffer bij het eerste contact informeren over al zijn rechten, waaronder het recht op (kosteloze) bijstand door een advocaat. Gelet op het bovenstaande zie ik geen aanleiding het OM eveneens met deze taak te belasten.

Vraag 4
Herkent u de kritiek dat er veel klachten zijn over Slachtofferhulp Nederland? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 4
Wanneer een slachtoffer niet tevreden is over de dienstverlening door SHN, kan hij een klacht indienen op grond van het klachtenreglement. De organisatie heeft in 2015 182.000 slachtoffers geholpen, in dat jaar zijn 53 klachten ingediend. SHN streeft ernaar de klacht in goed overleg met een slachtoffer tot een oplossing te brengen. Uit de slachtoffermonitor[3] blijkt dat slachtoffers de bejegening door SHN over het algemeen als positief ervaren. Negentig procent van de respondenten is (zeer) positief over de bejegening van SHN

---

[2] *Kamerstukken I*, 2015/16, 34 236, C.
[3] Timmermans, M., Tillaart, J. van den, Homburg, G.(2013). Eerste meting slachtoffermonitor: ervaringen van slachtoffers met justitiële slachtofferondersteuning. WODC: Amsterdam

terwijl 6 procent er (zeer) negatief over is. Uit cijfers van SHN blijkt dat de tevredenheid over de dienstverlening varieert tussen de 7,5 en de 8. De slachtofferenquête wordt dit jaar herhaald.

Vraag 5
Wat is uw reactie op de kritiek dat de doorverwijzing van Slachtofferhulp Nederland naar de advocatuur problematisch verloopt?

Antwoord 5
Zie antwoord op vraag 2.

Vraag 6
Klopt het dat de Raad voor Rechtsbijstand alleen een toevoeging verleend indien er een doorverwijzing heeft plaatsgevonden door Slachtofferhulp Nederland? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op basis van welke (rechts)grond en wat zijn de redenen daarvan?

Antwoord 6
Nee, ook zonder doorverwijzing van SHN kan de Raad voor Rechtsbijstand aan een slachtoffer of nabestaande een toevoeging verlenen voor rechtsbijstand. Voor de ondersteuning van een slachtoffer van een ernstig zeden- of geweldsmisdrijf (EGZ) kan een O013 toevoeging (11 punten) worden verleend. Voor ondersteuning van een slachtoffer bij zijn voeging als benadeelde partij in het strafproces kan een Z110 toevoeging (5 punten) worden verleend. Om de doorverwijzing vanuit SHN te stimuleren is daarnaast de afspraak gemaakt dat na doorverwijzing vanuit SHN standaard een 11-punts toevoeging wordt verleend door de Raad voor Rechtsbijstand. In andere gevallen is de beoordeling aan de Raad. Er vindt momenteel overleg plaats met betrokken partijen om te kijken of de systematiek van doorverwijzing aanpassing behoeft.

Vraag 7
Klopt het dat de Raad voor Rechtsbijstand sinds kort nog maar 2 punten per bijgewoonde zitting vergoed (een soort forfaitaire vergoeding) in plaats van dat deze extra uren toekent voor het bijwonen van inhoudelijke zittingen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat zijn de redenen voor deze wijziging en wat betekent dit voor de vergoeding voor advocaten van slachtoffers als een zitting bijvoorbeeld 5 uur duurt?

Antwoord 7
Het bijwonen van inhoudelijke zittingen kent een zittingstoeslag van 2 punten. Voor het bijwonen van de zittingen waarop de vordering van de benadeelde partij inhoudelijk wordt behandeld, worden 4 punten per dagdeel toegekend. Ik ben in overleg met betrokken partijen of de vergoeding voor het bijwonen van inhoudelijke zittingen nog volstaat, mede gelet op de inwerkingtreding van de wet ter uitbreiding het spreekrecht per 1 juli 2016 en de verplichtingen die voortvloeien uit het wetsvoorstel ter implementatie van de Europese Richtlijn Minimumnormen Slachtofferzorg[4].

Vraag 8
In hoeverre hebben advocaten van verdachten en advocaten van slachtoffers die op basis van een toevoeging werken recht op eenzelfde soort vergoeding? Waar zit het verschil in en waar is dat verschil op gebaseerd?

Antwoord 8
De forfaitaire vergoeding voor de advocaat van de verdachte is 6 punten (S060, misdrijven, eerste aanleg behandeling enkelvoudige kamer) of 8 punten (S050, misdrijven, eerste aanleg behandeling meervoudige kamer). Voor de rechtsbijstand van slachtoffers is die vergoeding 5 punten (Z110, vordering benadeelde partij), respectievelijk 11 punten (O013, toevoeging slachtoffers ernstig gewelds- en zedenmisdrijven). Een onafhankelijke commissie zal de puntenaantallen per zaakcategorie gaan evalueren, voor zowel advocaten van verdachten als advocaten van slachtoffers. Daarna

---

[4] *Kamerstukken I* 2015/16, 34 236, C.

zullen de puntenaantallen zo nodig herijkt worden. Ook de puntentoeslagen zullen worden bekeken.

Vraag 9
Op welke manier wordt door u gewaarborgd dat slachtofferadvocaten zich kunnen specialiseren en slachtoffers gebruik kunnen (blijven) maken van het recht op (gratis) rechtsbijstand?

Antwoord 9
Sinds 1 juli 2014 gelden voor de behandeling van slachtofferzaken inschrijvingsvoorwaarden. De inschrijvingsvoorwaarden bestaan onder andere uit opleidingseisen. Sindsdien hebben 400 advocaten de basisopleiding slachtofferadvocatuur gedaan. Op de website[5] van de Raad voor Rechtsbijstand is te vinden welke advocaten dit betreft. Door de introductie van de inschrijvingsvoorwaarden is de groep advocaten die slachtoffers bijstaat meer gespecialiseerd. Daarbij is zichtbaar dat steeds minder advocaten meer zaken doen, wat leidt tot verdere specialisatie.
Als het slachtoffer zich door een advocaat wil laten bijstaan kiest hij zelf een advocaat van de lijst van slachtofferadvocaten die de Raad voor Rechtsbijstand op haar website publiceert en beheert. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 2 en vraag 3 wijst SHN slachtoffers op de mogelijkheid van een advocaat voor ernstige gewelds- en zedenzaken. Met inwerkingtreding van het wetsvoorstel ter implementatie van de Europese Richtlijn Minimumnormen Slachtofferzorg[6] zal de politie het slachtoffer bij het eerste contact informeren over al zijn rechten, waaronder het recht op bijstand door een advocaat, zodat gewaarborgd blijft dat het slachtoffer gebruik kan (blijven) maken van het recht op (kosteloze) rechtsbijstand.

Vraag 10
Wat betekenen de jarenlange bezuinigingen dan wel taakstellingen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie voor het slachtofferbeleid en de uitvoering hiervan door onder andere de rechtspraak, het OM, de Nationale Politie, het Slachtofferloket, Slachtofferhulp Nederland en de Raad voor Rechtsbijstand? Kunt u in uw antwoord tevens rekening houden met de klachten zoals verwoord in het zwartboek van LANGZS?

Antwoord 10
Er is de afgelopen jaren juist extra geïnvesteerd in het slachtofferbeleid. Bijvoorbeeld door structureel aanvullend budget beschikbaar te stellen, heeft SHN in 2015 gerealiseerd dat alle ZSM locaties zeven dagen per week 12 uur bemand zijn. Het OM heeft onder meer zaakscoördinatoren aangenomen en samenwerkingsverbanden opgezet in de zogenaamde «slachtofferloketten». Via het implementatieprogramma Recht doen aan slachtoffers is meer dan € 10 miljoen beschikbaar gesteld aan de partners in de justitiële keten om het slachtoffergericht werken in hun organisaties te stimuleren. Niettemin is blijvende aandacht voor de goede ondersteuning van slachtoffers geboden. Voor het tweede deel van de vraag verwijs ik u naar het antwoord op vraag 1.

---

[5] http://www.rechtsbijstand.nl/over-mediation-en-rechtsbijstand/vind-een-mediator-of-advocaat/advocaat
[6] *Kamerstukken I*, 2015/16, 34 236, C.